

היסטוריה

3 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים:

חלק בחירה – בחלק זה שמונה נושאים, ועליך לבחור בשניים מהם.

בכל נושא שני פרקים, ועליך לענות על שתי שאלות:

שאלה אחת מן הפרק הראשון – 20 נקודות

שאלה אחת מן הפרק השני – 13 נקודות

סה"כ לנושא – 33 נקודות

חלק חובה – החלק ההיסטוריוגרפי.

בחלק זה עליך לענות על שתיים משלוש שאלות; לכל שאלה – 17 נקודות.

(חלק הבחירה – 66 נקודות, חלק החובה – 34 נקודות; סה"כ – 100 נקודות)

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

שים לב: תלמיד שאושר לו מבחן מותאם יענה על שלוש שאלות סך הכול.

בחלק הבחירה יש לענות על שתי שאלות: אחת מבין שתי השאלות בפרק הראשון בכל אחד משני הנושאים שלמד התלמיד (33 נקודות לכל שאלה; סה"כ – 66 נקודות), ובחלק החובה יש לענות על שאלה אחת מבין שלוש שאלות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

חלק בחירה

בחלק זה שמונה נושאים (1-8). בחר בשני הנושאים שלמדת, וענה על ארבע שאלות סך הכול, לפי ההוראות.

נושא 1 — הפעילות הציונית בארצות האסלאם בימי מלחמת העולם השנייה, והעליות הגדולות מארצות האסלאם בשנים 1948-1967

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:
על אחת מן השאלות 1-2 (פרק ראשון) ועל אחת מן השאלות 3-4 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מן השאלות 1-2. (20 נקודות)

1. העלייה לארץ-ישראל בשנים 1948-1967

- א. הסבר את ההשפעה של תהליך הדה־קולוניזציה ושל התגברות הלאומיות הערבית על עליית יהודי ארצות האסלאם לארץ-ישראל. הדגם את ההשפעה של כל אחד מן התהליכים האלה באמצעות מדינה אחת שלמדת עליה. (11 נקודות)
- ב. הצג את המדיניות שנקטה מדינת ישראל בנוגע להעלאת יהודי תימן, ואת המדיניות שנקטה בנוגע להעלאת יהודי מרוקו עד שנת 1956. הסבר את הסיבות להבדלים במדיניות. (9 נקודות)

2. העלייה מלוב לארץ-ישראל עד הקמת מדינת ישראל

- א. הסבר מדוע הוקם ארגון "ההגנה" בלוב בשנת 1945. הצג את הקשיים שנתקל בהם הארגון בלוב. (10 נקודות)
- ב. הצג את הקשיים שהיו בעלייה מלוב לארץ-ישראל בשנים אלה. הסבר אחת מדרכי ההתמודדות עם הקשיים שהצגת. (10 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מן השאלות 3-4. (13 נקודות)

3. הסבר את עמדת המנהיגות המסורתית של יהודי עירק בנוגע לעלייה לארץ-ישראל. הצג את הגורמים לצמיחת ההנהגה הציונית בעירק בסוף שנות הארבעים של המאה ה־20.
4. הסבר שלושה מן הגורמים שזירזו את יציאת היהודים ממצרים בשנים 1956-1960.

נושא 2 — "מעיל תשבץ": מפגש התרבויות בין יהדות לאסלאם בימי הביניים

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:

על אחת מן השאלות 5-6 (פרק ראשון) ועל אחת מן השאלות 7-8 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מן השאלות 5-6. (20 נקודות)

5. היהודים בעולם האסלאם

- א. הסבר את ההשפעה של כיבושי האסלאם על המאבק בין המרכז בבבל ובין המרכז בארץ־ישראל. הצג את הגורמים הפנימיים בחברה היהודית למאבק זה. (10 נקודות)
- ב. הצג שניים מן הגורמים להיחלשות של המרכז היהודי בבבל במאה העשירית. הסבר את התרומה של המרכזים היהודיים שהתפתחו בארצות האסלאם החל מן המאה העשירית לעולם היהודי. (10 נקודות)

6. על מרחב וזמן

- א. הצג את אזורי המגורים של היהודים בערים המוסלמיות, ותאר בית מגורים האופייני ליהודים בארצות האסלאם. הסבר את השפעת אזור המגורים של היהודים על יחסיהם עם המוסלמים. (11 נקודות)
- ב. הצג שתי גישות של היהודים בארצות האסלאם בימי הביניים לשאלת "הפנאי". הסבר את ההשפעה שהייתה לסביבה בתקופת ימי הביניים על כל אחת מן הגישות. (9 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מן השאלות 7-8. (13 נקודות)

7. הסבר את התרומה של הגניזה הקהירית להבנת חיי המסחר של היהודים בארצות האסלאם. הדגם את דבריך.
8. הצג שני חיבורים של יהודים שחוברו בהשפעת ההיכרות עם העולם המוסלמי והשפה הערבית. הסבר את השפעת השפה הערבית על אחד מן החיבורים שהצגת.

נושא 3 — קהילת יהודי קרקוב

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:

על אחת מן השאלות 9-10 (פרק ראשון) ועל אחת מן השאלות 11-12 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מן השאלות 9-10. (20 נקודות)

9. קהילת יהודי קרקוב עד מלחמת העולם השנייה

א. הסבר מה אפשר את הקמת הרחוב היהודי והרובע היהודי בקרקוב במאות ה-13 וה-14. הצג

שני מאפיינים של קהילת יהודי קרקוב עד המאה ה-19.

(9 נקודות)

ב. לפניך קטע מספרו של נתן גרוס שבו הוא מתאר את חייו בקרקוב בין שתי מלחמות העולם.

קרא אותו וענה על השאלה שאחריו.

שתי חנויות היו לו לאבי, יעקב גרוס, משני עברי הכיכר הראשית [...] ושתייהן היו סגורות ומסוגרות ביום הכיפורים. אבל בשבתות היה אבי פותח את דלתות חנויותיו לרווחה, תוך התכחשות למוסר הוריו האדוקים. דבר זה גרם לאבי מפת נפש מסוים, אבל הוא לא יכול – כפי שנהג לומר – להרשות לעצמו שבוע מסחרי בן חמישה ימים [...]

אבל בחגים העיקריים, בראש השנה, ביום הכיפורים ובראשון של פסח, הייתה חנותו נעולה, ואנו – שלושת הבנים – היינו הולכים עם אבא ל"טמפל" (בית הכנסת) [...] שם האזנו בנפש חפצה לדרשותיו של הנואם בחדר ד"ר יהושע טהון, מנהיג הציונים הקרקובאים, שבדרשותיו רמז על ציון כעל פתרון ל"בעיה היהודית" [...] הוא היה ציר בפרלמנט הפולני, ודיבר פולנית צחה ורהוטה כרוב יהודי קרקוב – גם אלה שהיו להם פאות וזקנים.

(מעובד על פי גרוס, נ' [1986]. עיר קרקוב. תל אביב: עקד.)

אוחזר מן המרכז לטכנולוגיה חינוכית [מט"ח]. <http://lib.toldot.cet.ac.il>

על פי הקטע, הצג שניים מן המאפיינים של קהילת יהודי קרקוב בתקופה שבין

מלחמות העולם.

על פי מה שלמדת, הסבר מחלוקת אחת בין יהודי קרקוב. (11 נקודות)

10. פנים רבות לגבורה

- א. בחר בשניים מן היהודים (גברים או נשים או גבר ואישה) שפעלו בקרקוב בתקופת השואה בדרכים שונות זו מזו, וראויים, לדעתך, לכינוי "מנהיג".
- הסבר מדוע לדעתך ראוי כל אחד מהם לתואר זה, ובסס את תשובתך על פעילותו.
- הצג דילמה אחת של כל אחד מהם. (11 נקודות)
- ב. הצג שלוש פעולות בתחום התרבות והחינוך שיזמו היהודים בגטו קרקוב, והסבר מדוע החוקרת פליציה קראי מכנה את הפעולות האלה "המאבק על התקווה".
- (9 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מן השאלות 11-12. (13 נקודות)

11. הסבר מדוע לא היה אפשר לארגן מרד כללי בקרקוב, וכיצד השפיע מצב זה על דרכי הפעולה של "החלוץ הלוחם".
12. הסבר מדוע החוקרת פליציה קראי מכנה את ראשי היודנראט "השליטים המדומים של הגטו". הצג את הפעילות של היודנראט לרווחת תושבי הגטו.

נושא 4 — מלחמת העצמאות

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:

על אחת מן השאלות 13-14 (פרק ראשון) ועל אחת מן השאלות 15-16 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מן השאלות 13-14. (20 נקודות)

13. יחסי הכוחות בארבעת החודשים הראשונים של המלחמה

א. לפניך קטע מספרו של בני מוריס "1948". קרא אותו וענה על השאלה שאחריו.

הקהילה היהודית המגובשת הקטנה בארץ־ישראל שפעה חיוניות כלכלית ומדינית, ויכלה לפעול כמצבור של עוצמה הודות לארגון ולניהול יעילים. והיישוב התאפיין גם באחדות מטרה ובפחד משותף מפני שואה חדשה, שהולידו רמות גבוהות של מוטיבציה. [...] העובדה שהיישוב היה קרבן של תוקפנות, והיותו של כל חייל יהודי, למעשה, מגן על ביתו ועל משקו, העצימה את עליונות המוטיבציה.

(מוריס, ב' [2002]. 1948 — תולדות המלחמה הערבית־ישראלית הראשונה.
תל אביב: עם עובד ומכללת ספיר, עמ' 430)

לפי הקטע, הצג את היתרונות של היישוב היהודי במלחמה.

לפי מה שלמדת, מה היו נקודות התורפה של היישוב היהודי? (11 נקודות)

ב. הסבר את ההשפעה שהייתה לנוכחות של הבריטים בארץ־ישראל על השלב הראשון של

המלחמה. בתשובתך הבא שני הסברים. (9 נקודות)

14. ימי ההפוגה השנייה

א. הסבר מדוע יזמה ישראל בהפוגה השנייה את מבצע "יואב" ואת מבצע "חורב".

(11 נקודות)

ב. לפניך קטע מתוך דבריו של דוד בן גוריון על ההחלטה שלא לכבוש את הרי יהודה. קרא אותו וענה על השאלה שאחריו.

הסתבכות במרחב ערבי עוין הייתה כופה עלינו בְּרָרָה שלא היינו יכולים, ולא היינו רוצים לעמוד בפניה: [...] גירוש מאות אלפי ערבים שְׂבָעָתָהּ ההיא כבר לא היו נוטשים את בתיהם ובורחים מפנינו, או קבלתם לתוֹכֵנו. הם היו מפוצצים מבפנים את המדינה הצעירה. צעד כזה של "תפסת מרובה" היה מביא בהכרח לסכסוך קשה עם המעצמות. קופת המדינה הייתה ריקה והחלו לבוא המוני עולים. כבשנו הרבה מעבר למפת החלוקה. לפנינו עבודה ענקית לשניים-שלושה דורות. אחר כך נראה. ההיסטוריה לא נגמרה.

(שלום, ז', [1998]. עמדות בהנהגת המדינה בסוגיית הסטטוס קוו הטריטוריאלי בשנים הראשונות שלאחר מלחמת העצמאות, עיונים בתקומת ישראל, עמ' 114)

לפי הקטע ולפי מה שלמדת, הסבר מדוע החליטה ממשלת ישראל להגביל את הכיבושים במבצע "יואב".

לפי מה שלמדת, הצג גישה נוספת בסוגיה זו.

(9 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מן השאלות 15-16. (13 נקודות)

15. כישלון האו"ם לממש את החלטתו על בינאום ירושלים (יוני 1948), הביא את ממשלת ישראל לנקוט צעדים שהביאו להחלת הריבונות של ישראל על העיר.

הצג שניים מצעדים אלה, והסבר כיצד כל אחד מהם תרם לביסוס הריבונות הישראלית בירושלים.

16. הסבר את הסיבות שהובילו את מדינות ערב לפלוש למדינת ישראל במאי 1948. מדוע לאחר ארבעה שבועות של קרבות הייתה ישראל מעוניינת לצאת להפוגה (הראשונה)?

הדגם משתי חזיתות.

נושא 5 — אל מול עולם חדש: לבטים ומגמות בעידן האמנציפציה

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:

על אחת מן השאלות 17-18 (פרק ראשון) ועל אחת מן השאלות 19-20 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מן השאלות 17-18. (20 נקודות)

17. יהודי החצר

א. לפניך קטע מזיכרונותיה של גליקל האמל, ובו תיאור של חתונת בִּתָּה עם בנו של יהודי החצר אליהו מקליף. עיין בו וענה על השאלה שאחריו.

ארבעה ימים קודם החתונה נסענו בתופים ובמחולות ובחבורה יותר משני מניינים ל[ביתו של אליהו מ]קליף, ושם קיבלו את פנינו בכבוד, ובאנו לתוך בית שהיה ממש כדירת מלוכה, מסודר בכלים נאים כמו אצל שרים [...] וביום החתונה, תִּכְּף לאחר החופה, ערכו כיבודים שונים ומנות ופִּרוֹת מארצות רחוקות [...] ואחרי כן הכניסו את כל האורחים החשובים והמחותנים לתוך אולם שהיו קירותיו מצופים בעור מוזהב, ושם עמד שולחן גדול ערוך בכל מיני מעדני מלך וכיבדו את החשובים לפי כבודם. בני ר' מרדכי היה אז לערך בן חמש שנים, ילד יפה ממנו לא היה בעולם, וגם הלבשנוהו בגדים יפים [...] לכבוד כזה לא זכה יהודי במשך מאה שנה.

(אטקס, ע', [עורך]. [תשס"ה]. אל מול עולם חדש — לבטים ומגמות בעידן האמנציפציה, ירושלים: האוניברסיטה העברית, משרד החינוך, עמ' 24)

לפי הקטע ולפי מה שלמדת, הסבר באיזה אופן השתלבו יהודי החצר בחברה הנוצרית, וכיצד שמרו את הייחודיות היהודית שלהם. (11 נקודות)

ב. הצג את ההשפעה של יהודי החצר על חדירת תרבות הברוק לחברה היהודית. הסבר את תגובת הרבנים לחדירת תרבות זו. (9 נקודות)

18. ביטויים רעיוניים של ההשכלה והרפורמה

א. לפניך קטע על משה מנדלסון מן הספר "רקוויאם גרמני" מאת עמוס אילון.

קרא את הקטע וענה על השאלה שאחריו.

בכל זאת ציינה הפרשה נקודת מפנה בחייו של משה מנדלסון. לפני העימות עם לוזאטר הסתפק מנדלסון במעמדו כמשכיל המתעניין בעיקר בפילוסופיה, בלשון ובספרות אירופית מודרנית, ומרחיק את עיסוקיו היהודיים מעין הציבור. לאחר הפרשה השקיע את מרצו ברפורמה יהודית, כמי שהיה ער למעמד הרופף שלו ושל בני עמו האחרים. לפני הפרשה התבלט בחיים הספרותיים הגרמניים יותר מאשר באלה היהודיים. כמעט כל מה שפרסם בשבע עשרה שנות חייו האחרונות, בגרמנית ובעברית, נועד לקידום רפורמה אורחית ותרבותית של החיים היהודיים בגרמניה.

(אילון, ע', [2004]. רקוויאם גרמני, יהודים בגרמניה לפני היטלר, 1743-1933,

תל אביב: דביר, עמודים 52-53)

לפי הקטע שלפניך, הסבר מהו השינוי שחל במנדלסון. בסס את דברך על כתבים שלו

שאתה מכיר, והסבר מדוע התרחש השינוי. (9 נקודות)

ב. הסבר את התפיסה של אברהם גייגר, ולפיה "המסורת היא תהליך בלתי פוסק של שינוי".

הבא שלוש דוגמאות לביטוי של תפיסה זו בתהליך שהנהיגה הקהילה הרפורמית בגרמניה.

(11 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מן השאלות 19-20. (13 נקודות)

19. המשכילים היהודים במזרח אירופה צמחו בנוף תרבותי, חברתי, כלכלי ופוליטי שונה בתכלית

מזה של המשכילים היהודים בברלין. הסבר קביעה זו. בתשובתך התייחס לשלושה מן התחומים

הנזכרים בקביעה.

20. הצג את הפתרון של יהודה ליב פינסקר ואת הפתרון של בנימין זאב הרצל לשנאת היהודים.

הסבר כיצד הסביבה החברתית של כל אחד מהם הביאה להצעת פתרון זה.

נושא 6 — תולדות ארצות הברית

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:

על אחת מן השאלות 21-22 (פרק ראשון) ועל אחת מן השאלות 23-24 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מן השאלות 21-22. (20 נקודות)

21. בניית החברה האמריקנית

א. השיר "הנפיל החדש" מאת אמה לזרוס נכתב ב-1882 לכבוד פסל החירות, וכעבור עשרים שנה נחקק על בסיסו. לפניך קטע מן השיר בתרגום של מנחם בלונדהיים. קרא אותו וענה על השאלה שאחריו.

"שמרו לכן, ארצות עתיקות, את פֶּאָרְכֵן האגדי!" קוראת היא
דמומת שפתיים. "הבו לי את יגעי הכוח, את עניי הארץ,
את ההמונים הדחוקים הנכספים לנשום חופשי,
את הפלטה האומללה המצטופפת לחופכם,
שלחו את אלה, חסרי הבית, סחופי הסערה אלי.
הרמתי את לפידי לצד שער הזהב!"

(פלורסהיים, י', [2007]. תולדות ארצות הברית: חזון, משברים וצמיחה. ירושלים: משרד החינוך, עמ' 13)

כיצד הגורמים להגירה לארצות הברית באים לידי ביטוי בתיאור המהגרים בשיר?

הסבר כיצד הגורמים האלה באים לידי ביטוי בחוקה של ארצות הברית.

(11 נקודות)

ב. הסבר שניים מן הגורמים לשינוי ביחס של האמריקנים למהגרים במאה ה-20. הצג את שתי

הגישות לקליטת מהגרים שהתפתחו בעקבות שינוי זה. (9 נקודות)

22. המאבק לשוויון זכויות בשנות השישים

א. לפניך קטע מדבריו של הנשיא איזנהאואר בשידור לאומה האמריקנית בשנת 1957, לאחר ששלח את הצבא הפדרלי לליטל רוק בארקנסו כדי להבטיח את האינטגרציה בבית הספר התיכון שם. קרא את הקטע וענה על השאלה שאחריו.

[בארקנסו] מנע המון משתולל, בהנהגת דמוגים קיצוניים, את ביצוע הוראותיו החוקיות של בית המשפט הפדרלי. הרשויות המקומיות לא חיסלו התנגדות אלימה זו, ואתמול הוצאת כחוק הוראה הקוראת להמון להתפזר. ואולם הבוקר שוב התגודד ההמון בחזית בית הספר במטרה ברורה למנוע את ביצוע הוראות בית המשפט [...] כאשר מוכיחות הרשויות הרגילות שאין בכוחן לעמוד במשימה, וכאשר מתעורר הצורך שהזרוע המבצעת של הממשל הפדרלי תשתמש בכוחותיה ובסמכותה כדי לאכוף פסקי דין פדרליים, שוב אין מנוס מכך שהנשיא ייטול על עצמו את האחריות [...] שהרי לא נוכל להרשות ששלטון האספסוף יגבר על החלטות בתי המשפט שלנו [...] אזרחים רבים מודעים לנוק העצום שנגרם לתושבי מדינת ארקנסו בעיני האומה, ולאומה בעיני העולם כולו. בשעה שבחזית החוץ אנו עומדים בפני מצבים חמורים בגלל השנאה שרוחש הקומוניזם לשיטת ממשל המבוססת על זכויות האדם, קשה להפריז בנזק הנגרם ליוקרה [...] של אומתנו. (פלורסהיים, י', [2007]. תולדות ארצות הברית: חזון, משברים וצמיחה. ירושלים: משרד החינוך, עמ' 88)

לפי הקטע, מה היו השיקולים של הנשיא איזנהאואר להתערב במשבר? לפי מה שלמדת על מבנה השלטון בארצות הברית, הסבר את הבעייתיות בהתערבות זו. (10 נקודות)

ב. הצג שני מקרים נוספים שבהם התערב הממשל האמריקני במאבק השחורים לשוויון זכויות. הסבר את התייחסותן של התנועות למען שוויון זכויות למעורבותם של לבנים במאבק זה. (10 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מן השאלות 23-24. (13 נקודות)

23. באוגוסט 1929 אמר הנשיא הובר: "אנו באמריקה היום, קרובים לניצחון על העוני יותר משהייתה מדינה כלשהי אי פעם".

(פלורסהיים, י', [2007]. תולדות ארצות הברית: חזון, משברים וצמיחה. ירושלים: משרד החינוך, עמ' 133)

הסבר מה הביא את הנשיא הובר לומר דברים אלה באוגוסט 1929. הצג את הגורמים למשבר הכלכלי הגדול שפרץ לאחר מכן באותה השנה.

24. הצג את משבר ברלין 1948.

הסבר כיצד "מדיניות הבלימה" של ארצות הברית באה לידי ביטוי בניהול משבר ברלין (1948).

נושא 7 – יפן המודרנית

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:

על אחת מן השאלות 25-26 (פרק ראשון) ועל אחת מן השאלות 27-28 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מן השאלות 25-26. (20 נקודות)

25. מלחמת סין-יפן הראשונה

א. הסכנה של התערבות זרה, שהרתיעה את יפן מפני פלישה לקוריאה ב-1873, לא הייתה קיימת

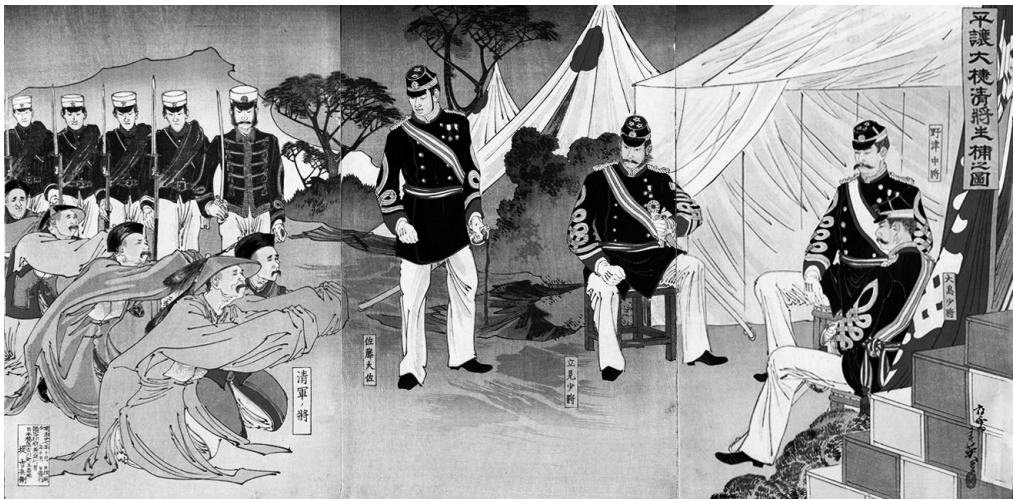
עוד [ב-1894].

(שילוני, ב"ע [2002]. יפן המודרנית: תרבות והיסטוריה. תל אביב: שוקן, עמ' 121)

הסבר את הקביעה הזו. הצג את הגורמים למלחמת סין-יפן הראשונה. (9 נקודות)

ב. לפניך ציור שצויר ביפן ומתאר גנרלים סינים נכנעים לחיילים יפנים בשנת 1895.

עיינ בו, וענה על השאלה שאחריו.

(מתוך <https://ocw.mit.edu> אוזר ב-19 בינואר, 2017)

לפי מה שלמדת, הצג את התוצאות של מלחמת סין-יפן הראשונה.

הסבר את השפעת תוצאות המלחמה על היחס של יפן לסין ולמערב. בתשובתך התבסס על

שני רכיבים מן הציור. (11 נקודות)

26. יפן במלחמת העולם השנייה

א. לפניך קטע מן הנאום של קונואָה פּוֹמִימָארוֹ, ראש ממשלת יפן, בנובמבר 1938, לאחר שיפן חתמה על הסכם עם גרמניה. קרא אותו וענה על השאלה שאחריו.

מטרתנו היא לכונן סדר חדש שיבטיח את יציבותו של מזרח אסיה, ואנו נלחמים כדי להגשים את המטרה הזאת. הסדר החדש יתבסס על שיתוף פעולה הדוק בין יפן, מנצ'וקואו וסין [...] הוא יבטיח את הצדק הבין-לאומי, יגן על האיזור מפני קומוניזם, ייצור גוש כלכלי של מזרח אסיה ויטפח תרבות חדשה [...] אנו דורשים מסין שתהיה שותפה בסדר החדש. (שילוני, ב"ע [2002]. **יפן המודרנית: תרבות והיסטוריה**. תל אביב: שוקן, עמ' 215)

על פי הקטע, הסבר מה רצתה יפן להשיג באמצעות מדיניות של "סדר חדש" במזרח אסיה. הצג שני צעדים שהיא נקטה לקידום מדיניות זו במלחמת העולם השנייה. (11 נקודות)

ב. הסבר מדוע הובילה מדיניות "הסדר החדש" לקריסה של יפן במלחמת העולם השנייה. הצג שתי סיבות נוספות לקריסה. (9 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מן השאלות 27-28. (13 נקודות)

27. הצג את ההשפעה של המערב על השינוי בצבא אֶן בכלכלה של יפן במאה ה־19. הסבר שני קשיים שהתעוררו בעקבות שינוי זה.

28. הצג את הקשיים שהיו ליפן ביחסיה עם אסיה ועם ארצות הברית לאחר מלחמת העולם השנייה.

נושא 8 — סין המודרנית

אם בחרת בנושא זה, ענה על שתי שאלות:

על אחת מן השאלות 29-30 (פרק ראשון) ועל אחת מן השאלות 31-32 (פרק שני).

פרק ראשון

ענה על אחת מן השאלות 29-30. (20 נקודות)

29. הרפובליקה הבלתי עממית

א. הצג את השתלשלות האירועים שהובילה לעלייה של יואן שה־קאי לשלטון בסין.

הסבר מדוע הוא לא החזיק מעמד בשלטון זמן רב. (10 נקודות)

ב. הסבר מדוע הצטרפה סין למלחמת העולם הראשונה לצד "מדינות ההסכמה", וכיצד

באה לידי ביטוי השתתפותה במלחמה. (10 נקודות)

30. סין הקומוניסטית

א. לפניך קטע ממאמר על היחס היום בסין אל דמותו של מאו צה־דונג. קרא אותו וענה על

השאלה שאחריו.

אף כי פולחן האישיות שמאו זכה לו בעשור האחרון לחייו נעלם, המנהיג המהפכני ממשיך גם כיום לזכות בסין לכבוד קיסרים [...]

העובדה שמאו נזכר כיום בסין בצורה חיובית כל כך אינה ברורה מאליה, וסביר מאוד להניח, כי בנסיבות היסטוריות ופוליטיות אחרות היה יכול המנהיג המהפכני להיזכר באופן שונה לגמרי.

[...] רבים רואים במאו גם את מי שהעמיד את סין על רגליה [...] עם זאת, היה זה מאו שהמיט על סין אסונות אדירים.

(ברנוביץ', נ' [2008]. זכר מאו בסין הפוסט־מאואיסטית: הזיכרון והשכחה. זמנים, 101, עמ' 104)

על פי מה שלמדת, הסבר והדגם את הגישות השונות הנזכרות בקטע בנוגע למאו.

(11 נקודות)

ב. הסבר את הבסיס האידאולוגי לקרע בין סין ובין ברית המועצות בשנות השישים של המאה

ה־20. הצג שני ביטויים לקרע בין המדינות. (9 נקודות)

פרק שני

ענה על אחת מן השאלות 31-32. (13 נקודות)

31. הצג את התוצאות של מלחמת האופיום הראשונה. הסבר את ההשפעה של תוצאות המלחמה על ההתרחשויות הפנימיות בסין.

32. במהלך מלחמת העולם השנייה פעלו בסין הממשלה הלאומית, הקומוניסטים וארצות הברית. הסבר את היחסים המורכבים ביניהם.

חלק חובה — החלק ההיסטוריוגרפי

מדינת ישראל בעשור השלישי — עשור של מהפכים

(34 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 33-35 (לכל שאלה — 17 נקודות).

33. "היחסים הבינלאומיים: עשור של שינויים מופלגים" — מיכאל אורן

- א. הסבר את ההשפעות של מלחמת ששת הימים על היחסים בין ישראל לבין ארצות הברית, ועל הניסיונות להגיע להסדר שלום באזורנו. (10 נקודות)
- ב. הסבר כיצד הביקור של נשיא מצרים אנואר סאדאת השפיע על מדינת ישראל. (7 נקודות)

34. "הימין הציוני בעשור השלישי: הדרך ל'מהפך' " — אמיר גולדשטיין

- א. הסבר את השפעת מלחמת ששת הימים על הימין הציוני במערך הפוליטי בישראל. (10 נקודות)
- ב. הסבר את הגורמים למהפך הפוליטי במאי 1977. (7 נקודות)

35. "עולים ועלייה" — דבורה הכהן

- א. הסבר את המניעים לעלייה בעשור השלישי של מדינת ישראל. (8 נקודות)
- ב. הסבר את מאפייני תהליך הקליטה של העולים מברית המועצות בעשור זה. (9 נקודות)

בהצלחה!